

Bijdragen sprekers raadsinformatiebijeenkomst financiële bestaanszekerheid

6 maart 2024

Armoedecoalitie

Steun voor de meeste maatregelen

Vanuit de Armoedecoalitie steunen wij de meeste keuzes, zoals vereenvoudiging regelgeving, jongerentoeslag, iit eerder toekennen, investeren in kinderen, jongeren en gezinnen.

Omdat het budget niet stijgt en de doelgroep wel, ontstaat er krapte in het budget.

Bovendien verschuift het college geld van mensen met een chronische ziekte en beperking naar gezinnen met kinderen (afschaffen regeling tegemoetkoming zorgkosten, verlagen regeling studietoelage mensen met chronische ziekte en beperking, afschaffen/verlagen U-polis). Hierdoor komen gezinnen met kinderen boven de 12 jaar voor het eerst in het groen uit (heel positief). Maar de doorrekening van het Nibud laat ook zien dat alleenstaanden met een zorgvraag erop achteruit gaan van -20 naar -42 euro per maand. Dat laatste vinden wij erg zorgelijk.

Drie zorgen

1 Zorgen over alleenstaanden met een zorgvraag

➔ Kwetsbare groep mensen

Onder deze groep mensen zitten veel mensen die dak- en thuisloos zijn (geweest), mensen met psychische en verslavingsproblemen en mensen met chronische ziekte of beperking. Dat is een hele kwetsbare groep mensen.

➔ Zorgmijding, grotere gezondheidsschade en daardoor op termijn hogere maatschappelijke kosten

Zorgkosten zijn vaak de eerste kosten waarop mensen bezuinigen. Het leidt daardoor tot zorgmijding.

Tegelijkertijd hebben mensen met een zorgvraag de geïndiceerde zorg nodig voor hun gezondheid.

Een chronische ziekte of beperking is niet iets waarvoor je kunt kiezen of wat je uit kunt zetten, je hebt er mee te dealen.

➔ Uitsluiting en isolement

Veelal hebben mensen met een chronische ziekte of beperking weinig mogelijkheden om zelf volledig in hun inkomen te voorzien. Het leidt dus ook tot uitsluiting.

Kort gezegd:

De maatregelen treffen een zeer kwetsbare groep, het leidt tot zorgmijding (en daardoor uiteindelijke grotere gezondheidsschade en hogere maatschappelijke kosten), isolement en uitsluiting. Meer terugval en nog minder mogelijkheden om aan het werk te komen. Voor sommige mensen wordt het zelfs onmogelijk om hun broek goed op te kunnen houden. Ook geeft minder investeren in mensen met een chronische ziekte en beperking deze mensen het gevoel te worden afgeschreven.

Verruimen bijzondere bijstand prima, maar werkt niet voor dit probleem

Het college geeft aan dat zij dit willen compenseren door:

- a) een stadsbrede U-polis
- b) verruiming van de bijzondere bijstand.

Verruiming van de bijzondere bijstand werkt niet voor deze groep omdat:

- De zorgkosten niet eenmalig zijn maar permanent
- De zorgvraag nu is en niet kan wachten op een aanvraagbehandeling van 6 weken

Daarnaast brengt het **grote uitvoeringskosten** met zich mee.

Hoe kan het anders?

De doorrekening laat zien dat alleenstaanden met een zorgvraag 42,- per maand tekortkomen. Dat is ca 504,- per jaar.

De belangrijkste kosten voor deze doelgroep zijn: eigen risico zorgverzekering a 385,- per jaar en de eigen bijdrage geneesmiddelen van 250,- per jaar.

Naar ons idee is het daarom belangrijk om te zorgen dat ook alleenstaanden met een zorgvraag in het groen uitkomen.

Bijvoorbeeld door:

- de **regeling tegemoetkoming zorgkosten** (200,- per jaar, voor huishoudens tot 200% sociaal minimum) niet af te schaffen, maar te verlagen tot huishoudens tot 125% van het sociaal minimum. En waar mogelijk te verbeteren in eenvoud en toegankelijkheid.
- **alleenstaanden met een zorgvraag tegemoet te komen** in het overige tekort (minimaal 304,-per jaar) door bijvoorbeeld het **eigen risico voor de zorgverzekering te vergoeden** bij alleenstaanden met een zorgvraag tot 125% van de bijstandsnorm. Dit zou betaald kunnen worden uit de opbrengst door afschaffing U-polis (levert 2 miljoen op).

2 Zorg over inperken doelstelling meedoen

Naast dit probleem willen wij erop wijzen dat er in de nota voor wordt gekozen om meedoen voor gezinnen met kinderen mogelijk te maken en niet meer expliciet voor alleenstaanden.

69% van de mensen in de bijstand is alleenstaand.

Als mensen langdurig in de bijstand zitten neemt het sociale netwerk af.

Als niet extra geïnvesteerd wordt in meedoen leidt dit tot grote verschraving van het leven van mensen en isolement.

3 Let op cumulatief effect 'niet kiezen voor alleenstaanden'

Tot slot maken wij ons zorgen over een mogelijk cumulerend effect van de keuze om niet te investeren in alleenstaanden.

De schuldhulpverlening aan kwetsbare groepen – waaronder veel alleenstaanden met zorgvraag - staat onder druk.

In de nota werk en re-integratie wordt ook gekozen voor gezinnen met kinderen. En niet voor alleenstaanden.

Als u straks in alle nota's op sociaal domein kiest voor investeren in de ene groep en dientengevolge niet in een andere groep, dan kunnen de gevolgen weleens zeer rigoureus uitpakken.

Wij vragen jullie dan ook hier heel alert op te zijn.

Bijdrage Buurtteam Jeugd en Gezin

- Fijn dat we als buurtteam betrokken zijn bij de totstandkoming van de nota. We zien een aantal van onze punten terugkomen in de nota en we hopen ook bij het vervolg betrokken te worden.
- Wij zijn blij dat er gekozen is voor focus op gezinnen en kinderen. Wanneer je intergenerationele armoede en de impact daarvan wil doorbreken is het van belang om juist op deze groep te investeren. Daarbij zien we in praktijk wat de gevolgen zijn van de financiële crisis de afgelopen jaren (denk aan schoolontbijt, toename hulp van het rode kruis etc.) en dus de noodzaak om hierop in te zetten.
- Vragen over financiën zijn veelvoorkomend bij de buurtteams. We weten dat financiële zorgen en de stress die daarbij ontstaat grote gevolgen heeft voor gezinnen. Het is een van de belangrijke grondoorzaken voor onveiligheid in gezinnen. In onder andere onze ondersteuning aan ouders en kinderen die gedupeerd zijn door kinderopvangtoeslagaffaire worden de verwoestende effecten van financiële stress zichtbaar.
- We zijn erg nieuwsgierig hoe het uitvoeringsprogramma er uit gaat zien. Dat bepaalt hoe effectief we met elkaar in de stad zijn. Vroegsignalering en nazorg worden genoemd. Daarbij denken we aan onze aanpak Vroegsignalering 3.0 met goede resultaten (hoog bereik, hoge impact) en het huishoudboekje (wat momenteel onder druk staat). We hopen dat aan dit soort interventies prioriteit wordt gegeven.
- We zien dat het goed werkt dat we in de wijk integraal werken. Korte lijnen, met partners rondom inwoners, op plekken waar inwoners toch al komen. Onze zorg is dat in tijden van schaarste de beweging kan ontstaan om te centraliseren, in plaats van te werken vanuit de wijk.

BIJDRAGE SOCIAAL RAADSLIEDEN EN DE GELDZAAK

Vanuit de sociaal raadslieden en De Geldzaak werd geïllustreerd dat:

- De basis voor mensen met een laag inkomen vanuit het Rijk niet op orde is, waardoor mensen op veel punten compensatie nodig hebben.
- De geldzaak en sociaal raadslieden maken zich zorgen over:
 - de groep mensen die net boven de 125% van de bijstandsnorm zit
 - **alleenstaande ouders wier kind niet bij henzelf woont** maar voor wie zij wel een rol als ouder hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor één van de twee ouders na een scheiding. Deze ouders willen graag de ouderrol vervullen, maar komen niet in aanmerking voor allerlei tegemoetkomingen en regelingen. Landelijk en lokaal.
Landelijk betreft het: veel kindregelingen waarvoor het kind op je adres moet zijn ingeschreven, de co-ouder regeling voor toeslagen geldt alleen voor co-ouders die minimaal 3 zorgdagen per week voor hun kind(eren) zorgen.
Lokaal gaat het bijvoorbeeld om de individuele inkomensvoet en voor de U-pas voor kinderen.
- Zij wezen op de eigen bijdrage bij het CAK, en hoe het wegvallen van de vergoeding hiervoor (rtz) leidt tot zorgmijding; ook gaven zij het belang aan van de Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten voor andere zorgkosten die noodzakelijk zijn maar niet direct medisch. Indien de RTZ daadwerkelijk wordt afgeschaft bepleiten zij dat deze zorgkosten via de bijzondere bijstand

vergoed worden op eenzelfde laagdrempelige manier en graag met de mogelijkheid dat bonnetjes over een langere periode dan 3 maanden mogen worden ingeleverd. Bijvoorbeeld een jaar.

- Ze wezen op het belang van stedelijke kennis en korte lijnen met rijkspartners als het gaat om het leveren van maatwerk. Dit kan, maar is wel arbeidsintensief. Daar zijn dus voldoende uitvoeringsuren voor nodig. Hoe meer partners in de praktijk betrokken bij maatwerkoplossingen hoe lastiger dit wordt.
- Ze wezen erop dat bij de geldzaak ook studenten langskomen met een chronische ziekte en beperking die hun studie staken als de toeslag hiervoor wordt afgeschaft.

BIJDRAGEN VANUIT ERVARINGSDESKUNDIGEN en HET SOLGU

Dennis en Saskia belichten vanuit hun persoonlijke ervaring met welke extra kosten zij te maken hebben als alleenstaande met een mentale zorgvraag en als ouder met beperking. Het gaat om een stapeling van kosten, eigen bijdragen voor zorg en WMO-voorzieningen, extra kosten voor vervoer, energie, voedingssupplementen, specifieke medicatie en niet-fysiek medische behandelingen maar wel noodzakelijk voor de gezondheid.

De gevolgen van de gemaakte keuzes op het gebied van rondkomen en meedoen, zijn: achteruitgang van gezondheid, toename klachten, zorgmijding, toename isolement, vaderrol minder goed kunnen vervullen. Het leidt tot (extra) psychisch leed, minder welzijn en grotere gezondheidsschade.

Reactie van Leergeld Utrecht op de Nota financiële bestaanszekerheid 2024

Aanleiding

Komende donderdag 14 maart debatteert de gemeenteraad van Utrecht over de Nota bestaanszekerheid. Hierin staat wat de nieuwe plannen staan om armoede te bestrijden en waar de gemeente Utrecht de komende 4 jaar op willen focussen.

De gemeente heeft beperkte invloed op het bestrijden van armoede. Veel beleid wordt landelijk bepaald. De gemeente doet meer dan landelijk verplicht is, daar zijn we blij mee.

Nog teveel Utrechters en dus ook kinderen leven in armoede.

Dat is enorm ernstig, omdat onderzoek laat zien dat het heel erg moeilijk is uit de armoede te komen wanneer een kind in armoede opgroeit. Er is sprake van 'intergenerationele armoede', dus armoede die generatie op generatie wordt doorgegeven.

Focus op kinderen en jongeren

Om die intergenerationele armoede te doorbreken focust de gemeente Utrecht in de nieuwe plannen meer op armoedebestrijding bij kinderen en jongeren. Dat vinden wij als Leergeld Utrecht heel goed en hard nodig. We zien namelijk de aanvragen bij Leergeld Utrecht al een paar jaar hard stijgen. We hielpen vorig jaar 8500 kinderen meer dan 12.000 keer*. Naast Leergeld zien ook andere organisaties die ondersteuning bieden aan kinderen die opgroeien in armoede dat er op hen een steeds groter beroep wordt gedaan.

We zijn dus bij met de focus op kinderen en jongeren maar willen ook aangeven dat we het tegelijkertijd ingewikkeld vinden dat door deze nieuwe focus andere groepen minder steun krijgen, want iedereen in nood verdient hulp.

**Leergeld Utrecht hielp met o.a. een tweedehands fiets of laptop, een abonnement op Ssula om thuis voor school te oefenen, contributie voor sport, muziek of dans, een cadeautje voor de feestdagen en een pas om schoolspullen voor de middelbare school te kopen.*

Onze reactie op de nota

We beseffen dat de gemeente Utrecht al meer doet dan veel andere gemeenten. En we realiseren ons ook dat sommige zaken waarvoor wij pleiten een langere adem vragen dan de termijn van deze nieuwe nota. Tegelijk vinden we het wel belangrijk dat voor sommige zaken nu al de zaadjes worden geplant.

Aandachtpunten direct gerelateerd aan de nota:

Wij vinden het een zorgpunt dat de U-pas in de nota centraal staat als het middel om steun te bieden.

- Hierdoor worden een deel van de kinderen die opgroeien in een gezin met een laag (besteedbaar) inkomen niet bereikt. (Want de U-pas bereikt alleen de gezinnen tot 125% van de bijstandsnorm). Wij pleiten voor een bereik tot 150% om een harde armoedeval te voorkomen als het inkomen tot boven de 125% stijgt en veel regelingen wegvallen.
- Meedoen is wat ons betreft gelijke kansen bieden en sociale uitsluiting voorkomen. En dus een stuk breder dan sport & cultuur. Er moet bij kinderarmoede breed gekeken worden wat er nodig is. Dat kan dus ook een laptop zijn of schoolspullen of een cadeautje of huiswerkbegeleiding. Maar ook een bed of een activiteit met de klas (zoals bv. JEF dat biedt).
- Niet alle sport & cultuur aanbieders accepteren de U-pas waardoor je nieuwe drempels opwerpt voor kinderen en jongeren die mee willen doen.

Koester de steunorganisaties die bijdragen aan het bestrijden van kinderarmoede. Zij hebben een groot bereik, zorgen voor het persoonlijk contact, bieden maatwerk en vermeerderen bovendien het geld van de gemeente door zelf geld te werven. Biedt deze organisaties meer zekerheid. De onzekerheid die er nu is over de subsidies/ (financiële) steun, maakt het moeilijker om kinderen te blijven helpen.

In lijn met het punt in de nota met betrekking tot het vereenvoudigen en van regelingen en het verbeteren van dienstverlening. Zorg dat we het zo makkelijk mogelijk maken voor gezinnen met een laag inkomen. Sommige gezinnen zien door de bomen het bos niet meer omdat er zoveel verschillende organisaties zijn die hulp bieden. Terwijl we weten dat gezinnen al een dagtaak kunnen hebben aan arm zijn. We pleiten er daarom voor dat organisaties meer samen optrekken of samengaan en er op termijn in de belangrijkste wijken fysieke locaties komen waar alle relevante aanbieders van hulp onder één dak gehuisvest zijn.

Een aantal andere punten waar Leergeld Utrecht voor pleit

Niet direct gerelateerd aan de nota maar wel aan het bestrijden van kinderarmoede en bevorderend voor de effectiviteit van het beleid:

- Scherper toezicht op partners waarmee de gemeente Utrecht samenwerkt. Wij zien nog te vaak dat deze partners niet altijd op de juiste manier communiceren richting gezinnen met een laag inkomen en zo drempels opwerpen. Of op een andere manier ontoegankelijk zijn voor deze gezinnen en hun kinderen. Zo communiceren nog niet alle scholen juist over schoolkosten, waardoor ouders zich gedwongen voelen om bijvoorbeeld de vrijwillige ouderbijdrage te betalen. Ook accepteren niet alle aanbieders van sport- en cultuur de U-pas of sluiten ze gezinnen met een laag inkomen op een andere manier uit.
- Het stigma van de U-pas te halen door deze in de toekomst beschikbaar te stellen aan alle Utrechters. Uiteraard is het aanbod dan afhankelijk van de Utrechter die de pas bezit.
- De kracht van de stad meer te benutten. Utrecht is een stad waar veel inwoners hoog opgeleid zijn en een hoog inkomen hebben. Deze inwoners benaderen ons regelmatig waar zij bijvoorbeeld dichtbij kleding, speelgoed of een (kinder)fiets kunnen doneren. Die plekken zijn er in de stad te weinig. Zouden die er meer zijn, dan helpen Utrechters andere Utrechters om volwaardig mee te doen.